

Nieuwsbrief 't Zuute Plassie

Stichting
OudOmmen.nl

Webarchief
gemeente Ommen

OldOmmer Ni'js

Special over Vilsteren

Had uitgeverij JosPe een voorliefde voor Vilsteren of had ze aan herberg "De Klomp" een bijzonder goede klant? Dit laatste zal waarschijnlijk de reden zijn dat deze uitgeverij relatief veel foto's heeft gemaakt van Vilsteren en omgeving. In dit 'Zuute Plassie' komt Vilsteren opnieuw in beeld met foto's van herberg "De Klomp" uit de jaren 60 en 70 van de vorige eeuw en met een uitgebreid stuk historie van Vilsteren uit het archief van Jan Lucas.

Coppermine verdwijnt

Zoals al eerder aangekondigd wordt de fotoalbum-software "Coppermine" vervangen door "Gallery3". Dit heeft o.a. gevolgen voor de drie categorieën "Oorlogsdocumenten", "Fotoarchief Gemeente Ommen" (FAGO) en "Trouwfoto's". Naast de presentatie is ook de toegang naar deze nieuwe albums anders.

Oorlogsdocumenten inloggen:

Ga naar www.oudommen.nl/gallery

-> klik op Login (1)

-> voer gebruikersnaam (= mailadres) en wachtwoord in

-> het album verschijnt bovenaan

Oorlogsdocumenten

Bezoekers die zich in de afgelopen maanden hebben aangemeld voor de categorie "Oorlogsdocumenten" maken al gebruik van de Gallery-presentatie en hebben hiervoor een account met een (uniek) wachtwoord gekregen. De andere (eerder) geregistreerde bezoekers krijgen binnenkort een mailtje met de vraag of ze nog gebruik willen blijven maken van deze categorie. Bij bevestiging krijgen ook zij een accountnaam (gelijk aan het mailadres) en een nieuw (uniek) wachtwoord. De categorie Oorlogsdocumenten is kortgeleden aangevuld met documenten van Kamp Vught en de collectie Seigers wordt binnenkort uitgebreid met interessant materiaal.

FAGO & Trouwfoto's inloggen:

Ga naar www.oudommen.nl/gallery

-> klik op "Albums met wachtwoord -> Inloggen" (2)

-> voer wachtwoord in (zie nieuwsbrief)

-> de beide albums verschijnen bovenaan

FAGO & Trouwfoto's

Ook de toegang van FAGO incl. het album "Trouwfoto's" is veranderd. Er kan nog steeds met slechts één wachtwoord worden ingelogd, maar nu vanuit de "Gallery"-omgeving, waarbij de beide albums na het inloggen aan de bestaande albums worden toegevoegd.

Wachtwoorden:

- Fotoarchief Gemeente Ommen [Vilsterseweg10](#)
- Oorlogsdocumenten alleen via aanvraag op de site

Inhoud Website:

- Nieuwsartikelen met Laatste nieuws
- Archiefartikelen vanaf ongeveer 1200
- Agenda met o.a. Exposities
- Afbeeldingen met o.a. Zoekplaatjes

Contactpersoon:

Tjeerd de Leeuw
Hammerweg 10
7731 AK Ommen
Tel. 0529-452945
t.deleeuw@OudOmmen.nl

Archiefbeheer:

Jan Lucas
Hammerweg 2
7731 AK Ommen
Tel. 0529-456715
jan.lucas@hetnet.nl

Sponsors

- Café Restaurant De Wildzang
- Hotel De Zon
- Autobedrijf M.C. Bouwman
- Vervoerbedrijf Taxi Steen
- Boekenverkoop Beter Boek-Sumba
- Bank Rabobank
- Hoofdsponsor gezocht info@OudOmmen.nl

50 jaar geleden (letterlijk overgenomen uit het archief)

01-06-1961

In de vergadering van de raad van 1-6-1961 wordt als plaats waar de nieuwe ulo-school zal worden gebouwd aangewezen het terrein in het bestemmingsplan "de Laarakkers", gelegen achter de R.K. kerk ten noorden van de van Laerstraat. De ulo-school heeft in 1961 behoefte aan 5 leslokalen en een vaklokaal voor natuurkunde, terwijl in het gebouw Vrijthof 7 leslokalen aanwezig zijn.

17-06-1961

De uitbreiding van de chr. ulo-school wordt aanbesteed.

29-06-1961

In verband met de invoering der 5-daagse werkweek bij de P.T.T. is op zaterdag de laatste buslichting richting Zwolle om 11:50.

08-07-1961

Zuivel-zelfbedieningszaak. Het geheel verbouwde pand van het zuivelbedrijf E. van der Boon aan de Brugstraat is heropend.

15-07-1961

Op 15 juli 1961 wordt het bejaardencentrum "Oldenhaghen", bevattende 48 éénpersoons, 10 tweepersoons kamers en 10 flatjes, in gebruik genomen.

Bejaardencentrum "Oldenhaghen" in 1968

20-07-1961

Opnieuw is aan de Brugstraat een modern winkelpand geopend. Architect van Schaaphok heeft de ruimte welke vrijgekomen door het wegbreken van twee oude panden op voortreffelijke wijze benut en is er een stijlvol gebouw verrezen voor Hurink N.V. en een kleinere, intieme winkel voor zuivelhandel van der Boon.

25-07-1961

Zaterdag is te Ommen het huwelijk voltrokken tussen de heer Albert Orniel Rahantiknam en mej. Amaryn Socaphina Rahakbouw. De bruidegom is de zoon van een stamhoofd en o.a. secretaris van de Synode der Zuid Molukse kerk. Het bruidspaar arriveerde in een prauw, welke op een versierde wagen was geplaatst, compleet met roeiers, die begeleid door gamelanmuziek oude huwelijksliederen zongen. Voorafgegaan door inheemse dansen betrad het bruidspaar het gemeentehuis, waar in de trouwzaal, welke het grote aantal gasten nauwelijks kon bevatten, door de heer E.H. Timmerman als ambtenaar der burgerlijke stand, het huwelijk werd voltrokken. Hierbij deed zich nog een kleine moeilijkheid voor, toen de twee getuigen zoek bleken. Gelukkig werden zij vrij spoedig gevonden, zodat de plechtigheid voortgang kon vinden.....

Bovenstaande brandweerspuit is sinds 1822 in het bezit van ambt Ommen. Het is het type met de uitvinding van Jan van der Heyden. De drukbol zorgt voor een gelijkmatige druk van de waterstraal. Er waren 4 mensen nodig om te pompen. Aan de achterkant werd het water door de pompwerking aangezogen. In het vakje aan de voorkant zat tijdens het blussen een fles jenever met glaasjes, zodat bij het wisselen weer energie opgedaan kon worden voor de volgende pompsessie.

Op de foto hiernaast staat een van de eerste brandweerspuiten. Dit is een eenvoudige pomp die gevuld moest worden met emmers water. De bewoners hadden allemaal een leren zak in huis en bij brand werd er als het ware een ketting gevormd om de emmers water door te geven. Deze werden gevuld bij een waterpomp of vanuit een waterput.

Beide brandweerspuiten zijn te bewonderen in het Streekmuseum. U bent van harte welkom.

Met vriendelijke groet,

Harold Dokter
Beheerder Streekmuseum Ommen

Omdat we in de reeks artikelen van Henk van der Beek geen artikel over Vilsteren konden vinden deze keer een stuk historie aan de hand van een handgeschreven artikel uit het archief van Jan Lucas.

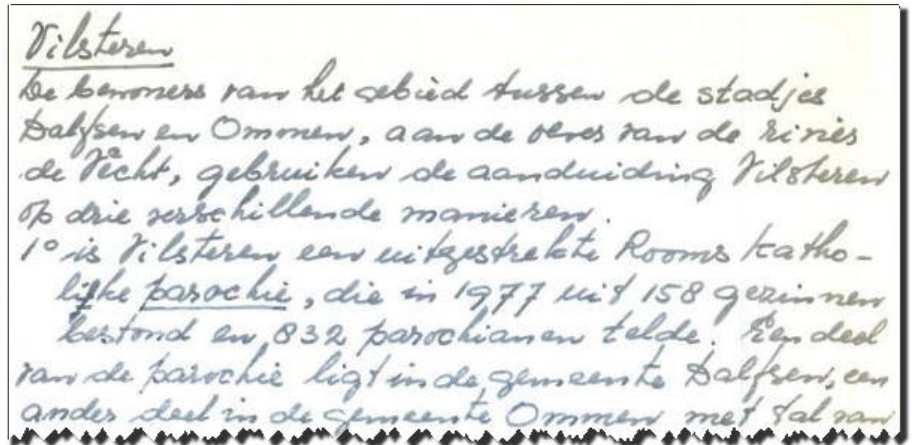
Vilsteren

De bewoners van het gebied tussen de stadjes Dalfsen en Ommen, aan de oever van de rivier de Vecht, gebruiken de aanduiding Vilsteren op drie verschillende manieren.

1e is Vilsteren een uitgestrekte Rooms-katholieke parochie, die in 1977 uit 158 gezinnen bestond en 832 parochianen telde. Een deel van de parochie ligt in de gemeente Dalfsen, een ander deel in de gemeente Ommen met tal van verenigingen en een lagere school.

2e is Vilsteren een landgoed van 1100 ha, vrijwel geheel in de gemeente Ommen gelegen. Het bestaat uit bos en heide, wei- en bouwland, boerderijen en woonhuizen, waarvan vele zwart-gele gestreepte luiken dragen. Dit landgoed is minder uitgestrekt dan de parochie, maar vormt er wel een groot deel van. Alle boeren die er wonen zijn pachters van de familie Cremers, de eigenaar van het landgoed.

3e is Vilsteren een buurtschap van de gemeente Ommen, één van de veertien buurtschappen die samen met het stadje Ommen sinds 1923 een gemeente vormen. De buurtschap is een onderdeel van het landgoed. Het is een klein dorpje met een R.K. kerk, een begraafplaats, een lagere en een kleuterschool, een parochiehuis naast een aannemersbedrijf (Salbam BV), een herberg (De Klomp), een molen, oude en nieuwe huizen, enkele oude met riet gedekte boerderijen rond de kerk en "het kasteel", waar voorheen een lid van de familie Cremers woonde, maar nu verhuurd is aan een kostschool. In een bijgebouwtje ervan is het rentmeesterskantoor gevestigd. Vele huizen en alle boerderijen in de buurtschap dragen de zwart-gele luiken van het landgoed. Alle grond in het dorp, behalve die waar de school en de kerk op staan, is dan ook eigendom van de Cremers. De buurtschap Vilsteren is fraai, evenals het bos- en heide landgoed, zodat het er in de zomermaanden druk is met gaande en komende toeristen die een rondwandeling maken en iets eten of drinken in de tuin van de herberg. Dan is ook de camping van het landgoed, verscholen in de bossen om het dorp,

Vilsteren
De bewoners van het gebied tussen de stadjes
Dalfsen en Ommen, aan de oever van de rivier
de Vecht, gebruiken de aanduiding Vilsteren
op drie verschillende manieren.
1° is Vilsteren een uitgestrekte Rooms katho-
lieke parochie, die in 1977 uit 158 gezinnen
bestond en 832 parochianen telde. Een deel
van de parochie ligt in de gemeente Dalfsen, een
ander deel in de gemeente Ommen met tal van

bezet met caravans. Pas in de 13e eeuw treft men de aanduiding Vilsteren voor de eerste keer in documenten aan, maar op grond van de naam ervan zou het dorp al vóór 700 hebben kunnen bestaan. Zeker is dat omstreeks 1450 een groepje van 6 boerderijen, zogenaamde erven, dat Vilsteren genoemd werd, aan de oostoever van de rivier de Vecht lag. De namen van die erven werden toen opgetekend, namen die 6 boerderijen in de buurtschap nog steeds dragen.

De 45 mannen, vrouwen en kinderen, die deze boerderijen in de 15e eeuw bewoonden, leefden in een omgeving die deels natuurlijk, deels door menselijk ingrijpen tot stand was gekomen. Het gebied waarin het dorpje lag bestond uit uitgestrekte heidevelden, moerassen, hier en daar resten oerbos, veentjes en vennetjes. Dit alles werd in het westen begrensd door de brede regenrivier de Vecht met smalle stroken natuurlijk grasland langs de oevers ervan. Tussen de heide en de rivier lagen drie essen, oude bouwland complexen, aangelegd op de hoogste delen van het rivierterras en door eeuwenlange plagenbemesting opgehoogd. De 6 essen lagen in een kring om de middelste (en vermoedelijk oudste) es. Vermoedelijk in de tweede helft van de 13e eeuw richtten de eigenaars van de Vilsterse boerderijen een markegenootschap op, omvattend meer dan 1000 ha, waarvan slechts ± 40 ha in cultuur was gebracht. Het is niet bekend of de stichters van de marke Vilsteren ook degenen waren, die de boerderijen bewoonden. Wel is gebleken dat in de 16e eeuw kloosters en edellieden boerderijen in de buurtschap bezaten. Een eeuw later was in ieder geval geen enkele hofstede nog eigendom van een boer. Langzamerhand begon het eigendom zich te concentreren in de handen van

één geslacht: de baronnen van Laerne, die zich met de achternaam van Vilsteren tooiden. Door de toelating van keuters en de bouw van nieuwe boerderijen groeide de nederzetting. In 1664 telde Vilsteren 11 huizen met 60 inwoners, in 1748 al 21 woningen met 148 inwoners. Deze groei was het gevolg van de activiteiten van de rentmeester die in 1676 het beheer van Vilsterense bezittingen van de baron van Laerne op zich nam. Deze rentmeester, Derck Rees genoemd, trad namens de baron als markerichter op.

In het begin van de 18e eeuw kreeg hij van de andere eigenaars der marke toestemming om het Achterveld te ontginnen. Op grond die hij van de marke kocht bouwde Rees in het Achterveld 2 nieuwe boerderijen. Verder kregen 4 keuters toestemming zich in het Achterveld te vestigen. Zij kregen elk gebruiksrechten ter grootte van een halve "waer" in ruil voor een jaarlijkse betaling. Rees kocht in het eerste decennium van de 18e eeuw zelf Vilsterse essen van zijn werkgever de baron. Toen Derck Rees in 1717 overleed bezat hij het grootste deel van de marke. Onmiddellijk na de dood van Derck Rees verkocht de baron van Laerne zijn resterende Vilsterense bezittingen aan het echtpaar Vermeer - Rees, vermoedelijk verwanten van Derck. Daarmee was de adel uit Vilsteren verdwenen. Slechts 1 boerderij, een oude esse aan de Vecht, kwam niet in handen van de familie der rentmeester, maar bleef eigendom van een rijke burger. Derck Rees liet zijn bezittingen na aan zijn twee ongehuwde dochters. Die van het echtpaar Vermeer - Rees vererfden in de loop van de 18e eeuw langs andere lijnen. De dochters van Rees beheerden de marke niet zelf, zoals hun vader had gedaan, maar

Uit het archief van Jan Lucas - Vilsteren

lieten dat over aan een achterneef uit Zwolle, Alexander van Grootvelt. Deze trok bij hen in op het landhuis Den Hof, dat midden in Vilsteren lag en waar ook de rentmeester gewoond had. In 1754 deden de gezusters Rees alles wat zij in de marke bezaten aan hem over in ruil voor een uitkering van f 800,- per jaar. Alexander zat niet stil. Tijdens zijn bewind als markerichter kregen weer drie keuters toestemming zich in Vilsteren te vestigen. Hij was bovendien in staat om enkele boerderijen van de erfgenamen van het echtpaar Vermeer - Rees te kopen en zodoende zijn bezit in de marke verder uit te breiden. Daarnaast hield hij zich bezig met de exploitatie van de bossen die in Vilsteren ontstaan waren toen Derck Rees stukjes land beplante met eiken en "heggetelgen" in verband met het beteugelen van oprukkende zandverstuivingen. Na 1755 begon van Grootvelt dit en ander hout in de marke te kappen en te verkopen. Alexander van Grootvelt belegde zijn gehele vermogen in grond en boerderijen, niet alleen in Vilsteren, maar ook in andere dorpen en buurtschappen in Salland. Zijn landhonger was zo groot dat hij grote sommen geld leende, meestal van familie-

leden, om nieuwe aankopen te kunnen doen. Toen hij in 1774 overleed, ongehuwd en kinderloos, bleek dan ook dat op zijn Vilsterse goederen een hypotheek van meer dan f 10.000,- rustte. De waarde van zijn bezit in de marke werd toen geschat op bijna f 34.000,-. Een zuster van Van Grootvelt erfde alle eigendommen buiten Vilsteren. Een broer en een andere zuster verdeelden de bezittingen in de marke waarbij de broer, Willem van Grootvelt, Den Hof toegewezen kreeg. Hij werd de nieuwe markerichter. Zijn zuster liet een oude boerderij in de kern van het dorp afbreken. Op de plaats daarvan verrees een nieuw landhuis, waar zij de zomer ging doorbrengen. Ook al voordat Willem van Grootvelt de erfenis van zijn broer ontving moet hij een vermogend man zijn geweest. Hij was namelijk niet alleen in staat om de schulden van Alexander af te lossen, maar hij kocht tevens in 1775 alle bezittingen die andere families

nog in Vilsteren hadden. Mede namens zijn zuster kon hij toen ongestoord het bewind voor de marke gaan voeren. De periode van zijn bewind werd vooral gekenmerkt door het uitvoeren van bebossingen. Verschillende eiken- en dennenallees werden aangelegd tussen het dorpje en andere delen van de marke en een stuk resterende heide in het Achterveld werd ontgonnen en met dennen ingezaaid, waardoor een echt bos ontstond. Nog Willem noch zijn zuster hebben echter zelf van deze bebossing kunnen profiteren. Voordat de bomen tot wasdom kwamen stierven zij kort na elkaar in de jaren negentig. Willem's twee dochters erfden al hun bezittingen. Een van hen trouwde niet en bleef in Vilsteren wonen, in het landhuis dat haar tante had laten bouwen. De ander, Johanna Maria (overleden in 1814) huwde in

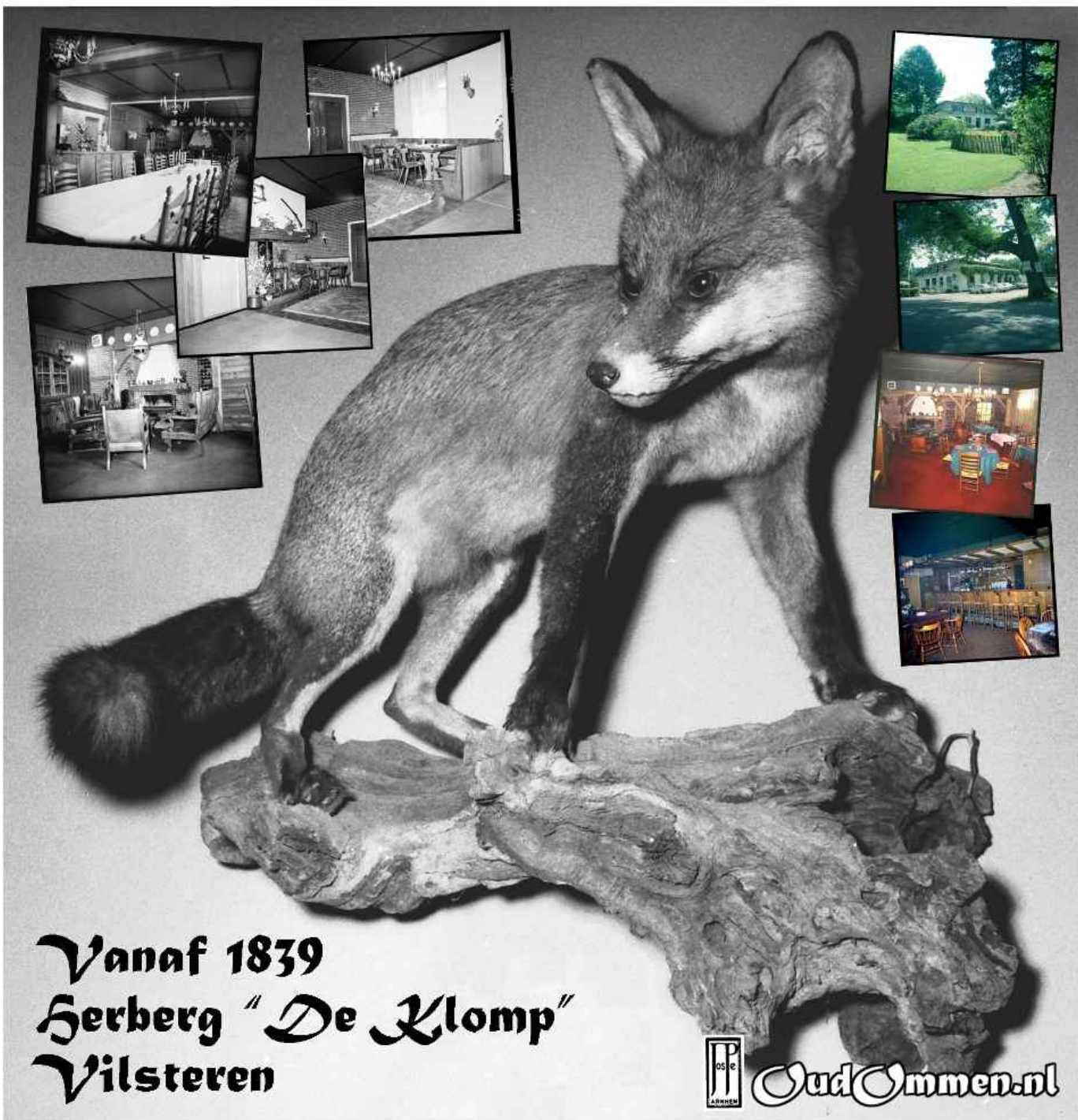
1790 een rijke Zwolse jurist, Michael Helmich (geboren in 1753 en overleden en begraven in Vilsteren in 1835). Omstreeks 1795 ging hij de Vilsterse goederen van zijn vrouw en schoonzuster beheren. Die goederen besloegen toen een oppervlakte van meer dan duizend hectares en omvatten de gehele marke Vilsteren met 9 essen, 10 katersteden, Den Hof met de erbij behorende boerderij en het nieuwe landhuis. Vilsteren was een landgoed geworden.

De opvolger van Michael Helmich was zijn zoon Petrus Franciscus, Piet voor familie en vrienden. Hij werd in 1790 te Zwolle geboren. Hij nam zitting in het bestuur van de gemeente Ambt Ommen. Hij had 3 broers en 2 zusters, die alleen een partner "van stand" huwden. Piet Helmich zijn bruid was niet van adel en bezat geen landgoed. Hij huwde in 1819 met Anette Akerma, een Groningse achternicht van de Helmich's. Piet erfde van zijn vader f 80.000,- plus

het landgoed dat volgens het kadaster een belastbaar inkomen van f 4000,- per jaar opleverde. Bij zijn overlijden had het landgoed een omvang van 400 ha, terwijl de geschatte waarde iets meer dan f 190.000,- bedroeg. Daarnaast bezat hij een vermogen van f 180.000,- aan effecten, obligaties en uitstaande leningen. In 1838 kocht hij een uitgestrekt terrein aan de westoever van de Vecht met daarop een oude havezathe en enkele boerderijen. De havezathe liet hij afbreken. Het puin van dit huis en enkele gesloopte Vilsterse woningen werd gebruikt voor de aanleg van een verharde weg tussen Zwolle en Ommen; dit in verband met de afvoer van hout naar Zwolle. In 1850 werden grote bedragen geïnvesteerd in de nieuwbouw en verbouw van oude Vilsterse boerderijen. Eén hoeve werd afgebroken en elders weer opgebouwd, om een economische bedrijfsvoering te verkrijgen. Ook werd een katerstede gesloopt, verplaatst en verbouwd tot herberg. Ook werd een bakkerij en molen gesticht. Hij overleed in 1860, zijn vrouw in 1871. Zijn enige zoon Hendricus Allardus volgt hen als beheerder op. Zijn industriële belangen in Zwolle hadden tot gevolg dat hij minder vaak op Den Hof verbleef. Hij zorgde tijdens zijn

beheer voor de bouw van grutterij voor de verwerking van de ter plaatse geproduceerde boekweit. In 1874 stelde hij voor de hout exploitatie een "werkbaas" aan, afkomstig uit Zwollerkerspel. In 1884 stierf Hendricus ongehuwd en kinderloos. Zijn zuster erfde al zijn bezittingen en liet het beheer van Vilsteren over aan haar echtgenoot, Wilhelmus

In 1795 woonden er afgezien van Michael Helmich en zijn gezinsleden 161 mensen in Vilsteren. In 1839 telde de buurtschap 150, in 1869 148 en in 1889 151 inwoners. In 1897 werd de R.K. kerk (nieuw) gebouwd en betaald door het landgoed, kosten f 33.000,-. De oude kerk was ingestort. Afgezien van de hoeve voor de jachtopziener werden tussen 1880 en 1940 slechts 2 nieuwe boerderijen in Vilsteren gebouwd. Rond 1915 één aan de weg van Vilsteren naar Achterveld, waar een postbode annex boer kwam te wonen en in 1925 nog een aan dezelfde weg.

Fotospecial JosPe - Vilsteren - Herberg "De Klomp"

Fotospecial JosPe - Vilsteren - Herberg "De Klomp"

Fotospecial JosPe - Vilsteren - Herberg "De Klomp"

Beter Boek - Sumba

Jan.lucas@hetnet.nl 0529-456715
Aangesloten bij www.boekwinkeltjes.nl

Antiquarische boeken, kunst, literatuur,
historie, topografie en naslagwerken

Autobedrijf M.C. Bouwman Ommen
Hammerweg 1-5, 7731 AH Ommen
Tel : 0529-456247
www.bouwman.citroen.nl

68TE JAARGANG VERSCHIJNT TIJDMAL PER JAAR LOSSE NUMMERS € 6,-

ONS AMSTERDAM

MAANDBLAD OVER HEDEN EN VERLEDEN VAN AMSTERDAM JUNI 2011 NUMMER 6

*Sierlijke
Zuiderkerk*

FLIRTEN ONDER DE
KANSEL

GESCHIEDENIS

www.geschiedenismagazine.nl

MAGAZINE

Jaargang 46 - Juni 2013 - nr. 4

Europa

Imago en zelfbeeld
van een continent

Arabische opstand
een voorgeschiedenis in Syrië

De Atjeh-oorlog
lessen voor vandaag

Hoe Duits is Amerika?
of HEINZ

NDT | DAMS | UDSC

03

ARCHEOLOGIE

GESCHIEDENIS - CULTUUR - EXPOSITIES - REIZEN

magazine

Special Madrid - Op zoek naar sporen van een rijk en gevarieerd verleden • Duitsland - De wonderbaarlijke beelden van Tull Hatel • Sri Lanka - Archeologische vondsten illustreren bijzondere band met boeddha's • Nederland - de successory van Hazenbergh Archeologie • India - Mensoorstellungen in de oude ritiekunst

03